

הרה"ק מוה"ר רבי נחמן מברסלוב זצ"ל

א.

בשנת תקל"ב בש"ק ר"ח ניסן נולד הר"נ לאביו הרה"ק ר' שמחה בן הרה"ק ר' נחמן הורידענקער ז"ל תלמיד הבעש"ט ולאמו הרבנית סיגא בת הצדיקת אדל בתו של הבעש"ט זצלה"ה.

גם הוא ז"ל כדודו הרה"ק הר"ב ממעזיבוב ז"ל בתור נכד הבעש"ט, לא הי' יכול לסבול את הצדיקים שמתנהגים לפי רוחם וטעמם ואין אוחזין מנהג הבעש"ט בידיהם, והרבה לבקר את הצדיקים שבימיו בדברים חדים וביטויים קשים, ולאשר כי הי' צעיר לימים והמה ישישים לא נשאו לו פנים כמו לודו הרה"ק הר"ב ממעזיבוב, והוא משך על עצמו מחלוקת עצומה מצדיקי הדור, ודפוהו והדריכוהו מנוחה אותו ואת אנשי שלומו והי' לנדרף.

ובהיותו „עושה חדשות" בחסידות, ע"כ הי' גם „בעל מלחמות", שהרבה מצדיקי דורו ערכו מלחמה עליו יען שהנהיג: א) לנסוע על קבר הצדיק תמיד כמו שהיו נוסעים אליו בחיים בכל העתים והזמנים. ב) להתודות לפני הצדיק על כל הפשעים ועונות. ג) לפרש את השו"ע בדרך סוד ולפרסם לימורי אצילות ברבים. ד) מה שאמר שצדיק הדור הוא בבחי' משה משיח, וחשדוהו שחושב א"ע למשיח. ה) על שהי' יושב ומספר סיפורים מעניני עוה"ו. ומה ענה הרה"ק מהר"ן ז"ל על זה? הוא הי' אומר: דע כשיש שלום בעיר הוא מפני שאין בר דעת בעיר הזאת, כי אם אין דעת הברלה מנין, אבל כשיש בר דעת בעיר אזי יש הברלה, דהיינו שיש אנשים הנוטים אל הבר דעת ודבקים בו, ויש שחולקים עליו (שיחות הר"ן). ואמנם כן יספרו תלמידיו ממנו כי הי' חכם גדול בחקירה ובפילוסופיא,

בתכונה ובניאוגרפיא ובספרי הטבע, ובכן השתדל הוא ז"ל לעשות מהם רקחות וסבחות להתורה ולהחסידות, ולברוא „ספרות" רקדושה בבחי' „זה לעומת זה" לעומת „הספרות" הכללית, ואמנם כן הי' הוא ז"ל מדכר על הכל מכל ההמצאות החדשות ומכל מה שעוסקים בעולם הגדול והי' מעמיק חקר בהם להכניס את הכל תחת שלטון הבוית"ש שישמשו בתור אמצעים להכניס יראת שמים בלב השומעים, וע"כ הי' מספר סיפורים, הם הסיפורים המפורסמים בעולם בשם „סיפורי מהר"ן", כדי למשוך בהם לבות בני אדם ליראת שמים, והי' אומר: „הנה העולם אומרים שסיפורי מעשיות מסוגלים לשינה, ואני אומר שעיי סיפורי מעשיות מעוררים את בני אדם מתרדמתם" (חיי מהר"ן).

הוא הי' אומר: „הצדיק שהוא בבחינת משה-משיח צריך לעיין דוקא באלו החכמות, כדי שיוציא את הנשמות הנבוכות משם". — אבל לאנ"ש הי' מזהיר שיתרחקו מפתח ביתם והי' מגנה את ספרי המחקרים והפילוסופים ואמר שאין שם שכל גמור כמו שיש במהרש"א ומהר"ם שיף וכיו"ב מספרנו הקדושים (שיחות הר"ן).

כל ספריו הרבים הם מלאים חכמה ומוסר, שיחות ופתגמים מן החיים והמציאות, ומן העולם והטבע, והי' מתבל את דבריו בדברי תורה ומילי דחסידותא, והקנה לתלמידיו דברים העומדים ברובו של עולם המדע – במנא דכשר למיקניא ב'י. והרר הוא לכל חסידיו, שידעו מן הכל וישתמשו בהם בחסידות לעבודת הבורא.

ב.

הרה"ק מוהר"ן ז"ל, ראה בימיו שתפקיד הצדיק בלתי מוגבל רוקא להראות מופתים, ולקדש ש"ש ברבים ע"י אותהיו ומופתיו, כי ראה, או שמע מדודו הרה"ק הר"ב ז"ל ממעוזיבו, שהמופזים לא ישיגו מטרת חפץ הבעש"ט שעל ידם יתעלה ויתגדל כח התורה ושם שמים, כי העולם מדברים מבעלי המופת, אבל לא יענו אחריהם: ה' הוא האלקים.

ובכן בא לידו מסקנא, שהצדיק שהוא „צדיק הדור“ צריך להיות „מנהיג הדור“. ובתור מנהיג הדור צריך הוא לדעת את כל צרכי הדור, מגנותיו ושאיפותיו, ולעבוד כצושה נאמן ולהזהיר את בני דורו ע"י מה שצריכים להזהיר, וכה עמד והזהיר להשמר מהאפיקורסות אשר צץ ופרח אז בברלין, אע"פ שבמקומו ובעירו ערן לא הי' להם ישום ידיעה מכל הנעשה שם באשכנז ואמר:

„אע"פ שאינו מועיל כלל מה שהוא מספר זאת שיהי' אפיקורסות בעולם ושצריכין להתחזק באמונה כי אע"פ שהוא אומר זאת מ"מ האפיקורסות מתגברת... אך אע"פ אני מודיע זאת מקודם בשביל אותן הכשרים שיחזקו א"ע באמונתם, ובודאי יהי' להם מלחמה בדעתם, ויתחזקו ביותר כשידעו שכבר דברו מזה מקודם“.

ופ"א אמר: „אגלה לך סוד שיהי' אפיקורסות גדול בעולם כי מלמעלה יביאו אפיקורכות בעולם בשביל נסיון, ואני יודע שאנשים שלי גם בלא זה יתחזקו באמונה באמת וישארו קיימים באמונתם, אך אני מגלה לך זאת כדי שיתחזקו יותר כשיראו שרברו מזה מקודם...“ (שיחות הר"ן).

וכה הרבה לסתור דעות המשכילים והמחקרים שבימיו, ברברים מחוכמים, וכ"פ התלוצץ עליהם ואמר בשחוק: „אם היו מניחין ליכנס מת בין המחקרים כשיושבין וחוקרים בחכמתם אזי היו בורחים ומבטליכ כל החכמות שלהם“ (ש"א). ועל דרכו זה החדש שלא להסתפק במופתים, כי אם לחבל עצות ותחבולות להנהיג את הדור במעגלי צדק, אמר משל למה הדבר דומה: מלך אחד הי' לו שני בנים אחד חכם ואחר שוטה, את השוטה מינה על האוצרות, ולחכם לא הי' שום התמנות רק ישב אצל המלך, והי' קשה להעולם ר"ז ושאלו למלך... והשיב להם המלך, וכי זה הוא מעלה מה שהוא לוקח אוצרות מוכנים ומחלקם להעולם, דבר זה יוכל לעשות גם מי שאינו חכם גדול, אבל זה החכם יושב אצלי וחושב מחשבות ועצות הדשות להיות כובש מדינות חדשות ולהעשיר אוצרות...“ (ש"ס).

ג.

הרה"ק מוהר"ן ז"ל הי' איש הרוח, במלא מובן המלה, וכאשר נחה עליו

הרוח ממרום, לא הי' כח בנופו לההזיק מעמד, ולהתנהג בנימוס ור"א כמעשה בני אדם פשוטים, כי או יצא מן הכלים והעביר אדרתו אדר היקר מעליו, כאשר יסופר עליו בקורות ימי חייו [בס' חיי מהר"ן, ושכחי מהר"ן, מסעות הים, שיחות הר"ן, מגיד שיחות]. את כחו הגדול בחכמת הנפש, ורוחו הכביר כנחל שוטף ברברים מקוריים נובעים ממקור חכמה העליונה, נראה בספריו הרבים, אשר אין ערוך להם בספרות החסידות, ספרות שלימה ערוכה בכל מילי דמיטב בסדר ובמשטר בכל המקצועות שבתורה וחיים, ומה שהיו כמה צדיקים שברורו חולקים עליו, על ררכיו ומנהגיו בדרכי החסידות, אין זה נוגע לספריו הרבים, המלאים זיו ומפיקים נוגה ואור, להחם הלכות ולפקוח עינים, והכל תלוי במול אפי' ס"ת שבהיכל!

הוא הי' אומר: „התורה שלי גדולה מאוד והיא כולה רוח הקודש ויכולין לירע ממנה עתידות שיהי', וא"צ לומר אח"כ כשנעשין הרברים בעולם, שאז יכולין בוראי למצוא הכל בתוך התורה שלי ולראות ולהבין שהכל מבואר בתוך התורה שנאמרה כבר“.

על הרברים הללו מעיר תלמידו, לאמת דבריו שנאמרו אחר שבת בראשית שנת תק"ע, עפ"י מעשה שהי', „כי מעשה שהי' כך הי', בשבוע מקודם ביום ה' כ"ה תשרי שנה ה"ל, נסתלק כבוד הרב הגאון בוצ"ק החסיד המפורסם מ"ה לוי יצחק ז"ל אבר"ק בארדיטשוב, ובשבת שאחר יום ה' ה"ל שהוא שבת בראשית או נאמרה התורה מפי רבנו ז"ל המדברת מהעלמת הפאר של ישראל, דהיינו העלמת והסתלקות הצדיק שהוא הפאר של ישראל, ובאותו שבת עדיין לא נודע כלל מפטירת הצדיק ה"ל עד יום ב' אחר השבת, ואז היינו מבינים למפרע שרבינו ז"ל גילה בתורה שאמר מהעלמת הפאר וכו' והצדיק ה"ל הי' נקרא בפי רבנו ז"ל, פאר של ישראל...“ (שיחות הר"ן). וכה הי' אומר עתידות על ימות המשיח: „ג"ל מוצאי שבת שובה שנת תק"ע דברו משיח, כי הי' מפורסם שאמרו שבשנה זו יבא, ודעתו לא היתה נוטה לזה, ואמר שקודם שיבא משיח לא אחד יהי' שיצעק על אמונה, כי כמה צדיקים שיהיו או יהיו צועקים בקול גדול על אמונה כמוני היום עד שיהי' ניחר גרונם ולא יועיל, ומה שכתוב כל הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו וארו"ל שיאמרו לפניהם קדוש הוא כפשוטו, כי בודאי הצדיקיר שישארו או ויתחוקו וישארו באמונתם הקדושה יהיו ראויים לומר לפניהם אפילו יותב מזה, מאחר שישארו קיימים באמונה ולא יניחו עצמם ליפול ולטעות ח"ו אחר העולם, ויהיו כמה מפורסמים ומנהיגים של שקר, ואין ספק שלא ימצא או קיבוץ כמונו היום, שנמצאים כמה בני אדם שמתקבצים יחד שחפצים באמת לשמוע דבר ה' ואע"פ שיהי' או איזה כשרים ברור אך יהיו מפורזים, ענה ואמר, כתוב זאת זכרון בספר למען ידעו בימים הבאים שכבר הי' פי שידע זאת מקודם וידעו להתחזק באמונה בו יתברך ובצדיקיו האמתיים“ (שם). קודם הסתלקותו אמר שכבר הוא עומד על מדרגה כזו שאי אפשר להשיג יותר בשום אופן כל זמן שמלובשין בגוף ואמר שמתגעגע מאוד מאוד להפשיט גופו כי אי אפשר לו לעמוד על מדרגה אחת כי כל ימי חייו מעולם לא עמד על מדרגה אחת... ואמר בזה"ל: „איך וואלט שוין גערין דאס העמריל אויס גיטאהן ווארין איך קאן אויף איין מדרגה נישט שטיין“ (שם). ויצאה נשמתו בקדושה וטהרה ביום י"ח תשרי תקע"א, זי"ע וע"ל כל ישראל.

